

СИСТЕМА СУСПІЛЬНОГО НАГЛЯДУ ЗА АУДИТОРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

З метою забезпечення високої якості аудиту в Україні, підвищення рівня впевненості користувачів фінансової звітності в її достовірності та відповідності загальноприйнятим принципам, а також підсилення довіри до діяльності аудиторів та захисту інтересів громадськості передбачається гармонізація законодавства України у сфері аудиту до законодавства Європейського Союзу. В тому числі з нормами Директиви 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16.04.2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів та Регламенту (ЄС) № 537/2014 Європейського Парламенту та Ради від 16.04.2014 р. щодо конкретних вимог стосовно обов'язкового аудиту суб'єктів господарювання, що викликають суспільний інтерес [1].

У більшості європейських країн аудиторська професія на етапі свого становлення функціонувала за принципом саморегулювання. Сучасний рух у напрямку впровадження суспільного нагляду над аудиторською діяльністю почався в результаті хвилі скандалів з корпоративною фінансовою звітністю, що прокотилася в минулому десятилітті в США, Європі і Японії.

Директива ЄС з обов'язкового аудиту складає основу правової бази, що визначає характеристики системи суспільного нагляду. Існує певний мінімум «обов'язкових» вимог щодо ефективної системи суспільного нагляду, наведених директивою, які включають: незалежність від представників професії, тобто створення органів суспільного нагляду, в яких регулювання здійснюється більшістю фахівців в галузях економіки і права, які не є практикуючими аудиторами; відповідальність за надання дозволу та реєстрацію аудиторських фірм та за проведення перевірок з контролю якості; вживання розслідувань і дисциплінарних заходів відносно аудиторських фірм; належний рівень фінансування, наявність кадрів і т. д.

У зарубіжних країнах існують різні підходи до побудови системи суспільного нагляду [2, с. 7]. У світовій практиці відомі випадки, коли системи саморегулювання формувалися

раніше, ніж втручалася держава, і в цьому випадку держава відмовлялася від втручання в цю сферу, оскільки саморегулювання доводило свою ефективність. В деяких країнах створюються так звані «системи нагляду в аудиті» в складі державних органів. Існує також варіант організації суспільного нагляду, при якому державне регулювання ринку аудиту має органічно поєднуватися із механізмами саморегулювання. За цією формою регулювання аудиторської діяльності здійснює держава та саморегулюючі (самоврядні, саморегулюючі) організації.

Американська рада з нагляду за діяльністю публічних бухгалтерів є незалежним органом, проте його бюджет і важливі рішення підлягають розгляду органом регулювання цінних паперів — Комісією з цінних паперів і бірж. Французький орган аудиторського нагляду був створений в 2003 р. як незалежний державний орган високого рівня, напряму пов'язаний з міністром юстиції, що має робочі відносини з органом банківського і страхового нагляду. Функція суспільного нагляду, яку виконує Рада з фінансової звітності Сполученого Королівства, завжди була незалежною, а в Нідерландах — завжди входила до складу органу регулювання цінних паперів цієї країни — Управління по фінансових ринках. В Російській Федерації функції державного регулювання аудиторської діяльності здійснює вповноважений федеральний орган — Міністерство фінансів РФ.

Серед міжнародних організацій, які на даний час фактично здійснюють суспільний нагляд за роботою аудиторів, можна виділити такі:

- Раду з нагляду за дотриманням суспільних інтересів РІОВ (Public Interest Oversight Board), створену 2005 року з метою нагляду за розробками Міжнародної федерації бухгалтерів (International Federation of Accounting) в сфері аудиту, надання впевненості, етики і освітніх програм. Основна мета функціонування РІОВ — підвищення впевненості в інвесторів та інших осіб у тому, що діяльність IFAC відповідає, в першу чергу, суспільним інтересам,

- Європейську групу органів нагляду за аудиторами (European Group of Auditors Oversight Bodies), створену 2005 року з метою надання рекомендацій Європейській комісії з питань аудиту, а також координації дій нової системи суспільного на-

гляду за роботою аудиторів та аудиторських фірм в межах Європейського Співтовариства.

Співпраця європейських інститутів аудиту відбувається в рамках EGAOB, проте міжнародне співробітництво у сфері аудиту проходить на рівні IFIAR — Міжнародного форуму незалежних аудиторів, який був створений 15 вересня 2006 року. Спільна мета членів IFIAR — це служити інтересам суспільства та сприяти підвищенню захисту інвестора в глобальному масштабі завдяки проведенню незалежних перевірок суб'єктів аудиту.

Рада з нагляду за діяльністю публічних бухгалтерів (аудиторів) (Public Company Accounting Oversight Board) була створена в США в 2003 році у відповідності з вимогам Закону Сарбейн-са — Окслі з метою захисту інвесторів та суспільних інтересів шляхом забезпечення інформативності, достовірності та незалежності аудиторських звітів.

Для створення органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю в Україні доцільно скористатися досвідом європейських країн, при цьому обов'язково врахувати вимоги директив ЄС з аудиту.

Література

1. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року, що вносить зміни до Директиви 2006/43/ ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/attachments/article/762/Direktiva%202014-56-EU.pdf> — Назва з екрана.
2. Давидов Г. М. Шляхи реформування системи аудиту в Україні [Текст] / Г. М. Давидов, О. А. Петрик // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. — 2012. — Вип. 22 (2). — С. 3-9.